

MAANDBLAD

UITGEGEVEN DOOR HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

CORRESPONDENTIE.

Bijdragen, bestemd voor 't Maandblad, gelieve men voorloopig te zenden aan Jos. Cremers, te Raath-Bingelrade.

Vergaderingen in Sittard.

In 't vorige maandblad hebben we aangekondigd, dat we in 't vervolg geregeld elke maand, in Sittard eene vergadering zouden beleggen.

In April zullen we daarmede beginnen.

Plaats van bijeenkomst is 't Oranjehotel, vlak tegenover het station.

Over verlies van veel tijd, om' zich, zoo noodig van uit den trein naar 't vergaderlokaal te be-geven, kan dan niemand klagen.

En de terugreis wordt 'n ieder zoo gemakkelijk mogelijk gemaakt.

De groote moeilijkheid voor dergelijke vergaderingen is natuurlijk alweer 't vinden van 'n dag, die zóódanig gekozen werd, dat de meeste leden aanwezig kunnen zijn.

Welnu, laten we, voor ditmaal, bijeenkomen op **Woensdagmiddag, den 1sten April.**

Blijkt 't, dat die dag slecht gekozen was, dan kunnen we, na gezamenlijk overleg, voor 't vervolg gemakkelijk 'n beteren dag uitkiezen.

't Uur van bijeenkomst zal zijn: 5¼ uur.

Hoe of we ons die vergaderingen voorstellen?...

Zoodanig, dat we er allemaal iets aan hebben. Kan dat?.....

Zeër zeker!

Ieder, die zich voor deze vergaderingen interesseert, stelt — dat behoeft geen betoog — ook belang in planten, of dieren, of geologie.

Welnu, zoo iemand kan buiten geen stap laatzetten, zonder iets tegen te komen, wat z'n belangstelling wekt.

Ligt 't nu niet voor de hand, dat hij met anderen 'ns graag wil spreken over 't voorwerp, waarvoor hij zich gisteren of eergisteren, of nog langer geleden interesseerde?...

En zou nu dat gesprek óf voor hem zelf, óf voor die anderen niet allerleerzaamst kunnen zijn?.....

Temeer als hij 't voorwerp zoo mogelijk op de vergadering wil demonstreeren.

Toezegging ook hebben we gekregen van verschillenden, die op natuurhistorisch gebied goed beslagen zijn, om op de bijeenkomsten in Sittard een of ander onderwerp te behandelen. Is dat voor onze jonge onderwijzers b.v. geen prachtige gelegenheid om op gemakkelijke wijze hun kennis te vermeerderen?.....

Zij behoeven slechts op te geven, wat of ze graag besproken en gedemonstreerd zouden hebben.

't Bestuur zal dan trachten den volgenden keer hun wensch tegemoet te komen.

Lente-ontwaken.

't Was koud, meer dan koud in die Januariweken, toen de scherpe Oostenwind door alle reten en kieren heen drong, alle plassen en beken met een dikke ijskorst bedekt waren en de sneeuw in beemd en wei wegvroor tot kristallijn gruis. Wat in geen jaren was gebeurd: de groote Weltervijver lag dicht, en groot en klein reilde en zeilde er op de scherpe schaatsen rond of gleeed en slierde er op spiegelgladde sullebanen.

Toen was het een booze tijd voor de vogels. Geen eten, geen drinken! Het laagje sneeuw was juist dik genoeg om ze te beletten iets eetbaars te vinden, en zoo hard gevoren, dat zelfs de meest krablustige merels mismoedig den arbeid opgaven.

Geen wonder, dat het krioelde van hongerige gasten om mijn voederhuisjes. Meezen, roodborstjes, schildvinken, merels, heggemusjes dwarrelden door elkaar, en dikke, booze musschen mengden zich gramstorig onder de bonte schare, hoogst verontwaardigd dat het gestrooide eten niet voor hen alleen bestemd was.

En voor de glazen tuindeuren zit op een stoel Malle-mijn, de groote zwarte kat, en ziet naar dat vroolijke vleugelgeklepper, dat vlossige dongewuif van teere vogelijfjes, en sterker en sterker flonkeren haar prachtige smaragdoogen en trillen de sneeuw witte snorharen. Maar zij is verstandig en waagt het niet naar buiten te sluipen, want de vreeselijke afstraffing met de vlijmende

hondezweep, toen zij een musch had gevangen, heugt haar goed.

Het plantenleven verzonk in diepen winterslaap. De evergreens in 't pinetum hangen stil en slap, winterrozetten van overblijvers in den mixed border schijnen steeds maar dieper in de brokkelige aarde weg te duiken, en de schamele verdroge blaadjes samen te trekken als de ruwe, snijdende vlagen ze omgieren.

't Was koud, bitter koud!

Maar toen kwam reactie! Na lange, lange nachten van goud sterrengeflonker aan een strakken blauw-zwart hemel, begon de wind te keeren. Rose wolken-snoeren bij rood-gouden zonsondergang voorspelden betere tijden. De laagstaande thermometer begon iets te stijgen, losse grijze wolkenratels kwamen aansnellen uit het zuidwesten. En toen — toen brak een weldoende regenstroom den ijzigen ban! Midden in den nacht begon het en een paar dagen lang duurde de hardnek-kige strijd van het neergutsende, alles smeltende water tegen staalhard ijs en vuil-gauwe sneeuw! Groen werden de weiden en velden, druipend zwiepten de wederveerkrachtige boomtakken en struiken, ruischend en bruischend stuwde de gezwollen Geleenbeek hare drabbig-bruine golven steeds wilder voort tusschen de uitgeschuurde oeverkanten, en eindelijk brak de zon door en weerspiegelde in de groote kobalt-blauwe waterplassen op den bruinen modderweg.

Kijk, dat is in groote lijnen aangegeven, noe of we ons die vergaderingen voorstellen.

'n Juiste voorstelling er van krijgen we eerst, zoodra we 'n paar bijeenkomsten hebben gehouden. En daarom eindigen we met tot onze leden te zeggen: „Komt en ziet!”

HET BESTUUR.

Enkele interessante vondsten.

Geruimen tijd zijn we bezig met botanisch materiaal te verzamelen uit Graetheide. Dank ook der medewerking van leerlingen en belangstellenden kunnen we iets publiceeren uit den vierhoek: Sittard-Lutterade-Berg-Guttedoven. We hopen later uitvoeriger deze streek te kunnen beschrijven. De meesle planten zijn aanvoerplanten, 'tgeen niet behoeft te verwonderen, daar een der vroegere bewoners van Welschen heuvel als oniginner zaden betrok uit het buitenland. Voor de richtige determineering brengen we nogmaals onzen dank aan Dr. de Wever, Nuth, voor zijne welwillende medewerking.

Bupleurum falcatum, sikkeldoorwas;
Aster amellus, honinglooze aster;
Coronilla varia, kroonkruid;
Mentha Silvestris L. (vulgaris Koch), herts-munt;
Parnassia palustris, parnaskruid;
Phalangia Liliago Schreb., graslilie;
Stachys annua, gele andoorn;
Digitalis lutea, geel vingerhoedskruid;
Dianthus Carthusianorum, karthuizeranjelier.
Sittard. J. S. KENTGENS.

Atropa Belladonna.

(Doodkruid.)

Volledigheidshalve willen we er op wijzen, dat 't Doodkruid, waarover we in 't vorig maandblad gesproken hebben, in 't groot gekweekt wordt op den Gulperberg, in de plantage „Aurora.”

Nu we toch spreken over *Atropa Belladonna* kunnen we gevoegelijk ook terugkomen op 't **Belladonna-kevertje**, 't welk we verleden keer met 'n enkel woord memoreerden.

En toen meenden de spreuwen, dat het ineens volop lente was. Hoog op de nokken der daken zaten zij in rijen te jubelen, en in dollen overmoed werd het geheele repertoire ten beste gegeven! Alles zuivere imitatie, geen enkele eigen gevonden modulatie: miuwende steenuiltjes, krijschende meerkollen, pinkende meezen, piepende pompzwengels, van alles en nog wat, en hoogst verdienstelijk was de weder-gave van het geürmd van heele kleine hondjes in 't nest.

En de kauwtjes leken wel gek! Ze begonnen in de grootste haast oude nesten te restaureeren en nieuwe te bouwen. En daar hunne bouwplannen steeds op groote schaal ontworpen zijn en veel materiaal eischen, begonnen zij ditmaal de takken uit een der doode Italiaansche populieren langs den Valkenburger weg te breken. In minder dan geen tijd lag de grond daar bezaaid met de restanten, die onder de haastige afbraak naar beneden vielen, terwijl de lucht weergalmde van het gekibbel en ge-ka-ka-ka van de vlugge, elegante zwartkroesjes met de satijnen kopjes.

Helder en duidelijk klonk het loksein der zanglijsters uit de takken der oude perenboomen, vroolijk wipte Klein Jantje door alle heggengaten en maakte op zijn manier ruzie met de driftige merels, die met luid en toornig tsjing-tsjing-tsjing alles in opschudding brachten.

En in de stille uren der maanlichte nachten, wanneer 't luisterend oor niets vernam dan heel in de verte 't schorre geblaf van den een of anderen waakhond, weer-

Dit kevertje, 'n soort van Aardvloo, de **Haltica atropae** leeft uitsluitend op deze, om 't vele atropine, wat ze bevat, zoo zwaar vergiftige plant. Zij is voor z'n larven 't eenige voedsel.

Dit is een bewijs, dat er inderdaad **specifieke vergiften** bestaan, d.w.z. dat 'n giftstof schadelijk voor 't eene — totaal onschadelijk is voor 't andere dier.

Zijn de vergiften voor de plant, waarin ze voorkomen nuttig?....

Zeer zeker? Immers de dieren worden er door afgeschrikt om van de planten te eten. 't Vergif is derhalve voor haar 'n beschuttingsmiddel. Maar hoe is dit overeen te brengen met 't feit, dat de *Atropa*, ondanks haar gift, toch door 't *Belladonna*-kevertje wordt gegeten?....

Heel gemakkelijk.

De bladeren van 't Doodkruid zijn in gaven toestand geheel en al reukloos.

Runderen, paarden, geiten, enz. zouden er allicht toe komen, om de bladeren te eten.

't *Belladonna*-kevertje nu verhoedt zulks. Want doordat z'n larven de bladeren aanvreten, worden deze laatste geperforeerd, gekneusd, en geven ze nu 'n geur af, die anders onmerkbaar zou zijn.

De bladontwikkeling wordt door de perforatieopeningen niet belemmerd, 't kruid kan even goed doorgroeiën. In plaats dus van 't Dolkruid te vernietigen zijn 't juist de larven van 't kevertje, die feitelijk aan de plant een verweermiddel verschaffen tegen hoogere dieren. Tusschen *Atropa Belladonna* en *Haltica atropae* bestaat derhalve geen vijandschap. Integendeel, eendrachtig leven zij samen en beide partijen trekken van die samenleving voordeel.

Nuth.

A. de Wever.

Vergiftige Planten.

(Zie Maandblad no. 1 en 2).

VII. Moerasplanten. (vervolg.)

Kleine Watereppe, *Berula angustifolia* Koch. komt hier algemeen voor in slooten en langs vijvers.

Groote Watereppe, *Sium latifolium* L. is in Z.-Limburg vrij zeldzaam. Ze komt bijna uitsluitend

galmde heel de lucht van het scherpe miuw-mieuw der steenuiltjes met daar tusschendoor het meer donker getimbreerde koe-iets der kerkuilen, die ijverig en onhoorbaar ter muizenjacht gingen.

Langs alle vensterkozijnen kruipen weer de glanzende zwart-roode lieveheershaantjes, en de broodmagere spinnen maken aanstalten om hunne zijden vangnetten te spannen.

En buiten, in tuin en beemd, daar is het een lust voor de oogen! Lustig bengelen de zwavelgele katjes der hazelaars, elken dag langer wordend. Sneeuwklompjes, crocussen en kerstrozen staan in vollen bloei, het klein hoefblad schittert met tal van fel-gouden sterretjes, de zacht-blaauwe hepatica heft haar elegante bloemenbundeltjes omhoog, *draba verna* weeft een ijlen sluier van teere witte bloempjes over het onbetreden pad. En overal uit vochtig-zwarte aarde rijzen groene sprieten en uitspruitsels op, vol beloften voor de toekomst.

Lente-ontwaken!

Zal het zoo blijven? Wie kan het weten! Wie weet welke wilde depressies met woesten Noordwester dra zullen komen aanstormen? En wanneer deze regelen gedrukt zijn, zitten wij misschien weer dik onder de sneeuw! Maar wat de toekomst brengt: we hebben toch alweer even genoten van het zonnige vroege ontwaken van onze eenige Limburgsche natuur!

Februari 1914.

D. F.